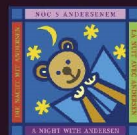

27. března 2020
20. ročník
pohádkového nocování

skip
Svaz kulturních
a informačních pracovníků ČR

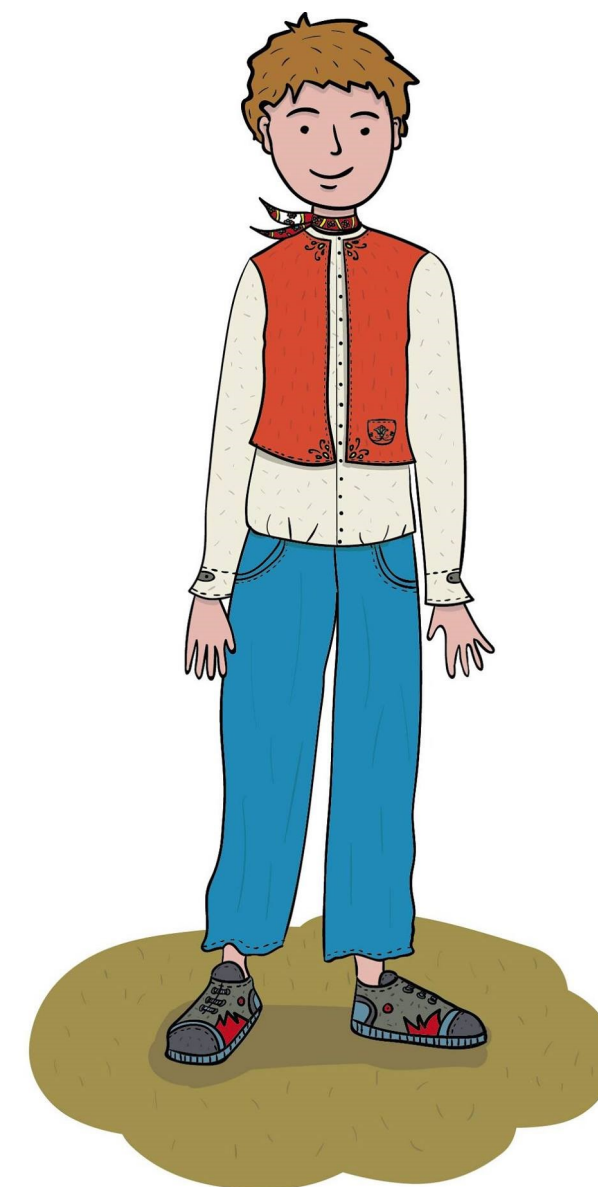
KLUB
DĚTSKÝCH
KNIHOVEN

Noc
s
Andersenem

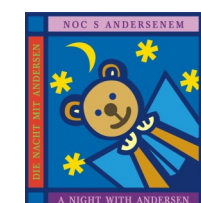
KRAJÁNEK. ČASOPIS nejen PRO ČESKÉ DĚTI ŽIJÍCÍ V ZAHRANIČÍ. Březen 2020. Příloha. Vychází 1. 3. 2020.
Korektury: Ivana Bilošová, Zuzana Dorogiová, Jana Rosell, Marie Švédová, Denisa Žáková. Sazba: Ivana Kačmaz.
Vydává: Krajánek ve světě z.s. Rovné 5, 518 01 Dobré, www.krajanekevseste.cz.
© Krajánek ve světě z.s.

Rozvíjíme čtenářství dětí

Pohádky a příběhy ze země Krajánka

Krajánek
ve světě

Božena Němcová: Chytrá horákyně

Byli jednou dva bratři – bohatý statkář a chudý chalupník. Statkář měl všeho dostatek, jen děti mu chyběly. Chalupník žil se svou jedinou dcerou. Když děvče oslavilo dvanácté narozeniny, poslal ji k bratrovi do služby. „Služ mi, Manko, spravedlivě,“ řekl jí strýc, „dám ti místo mzdy jalovici, to ti bude jistě milejší než peníze.“ Od té doby bylo děvče do práce jako oheň. Manka poctivě odsloužila tři léta, otec ale stárnul a churavěl, a tak musela domů. Žádala tedy jalovici, kterou jí sedlák slíbil. Strýc však najednou obrátil, začal se vykrucovat a chtěl Manku odbýt několika groši. Děvče ale nebylo hloupé, Manka peníze nepřijala a všechno pověděla svému otci. Ten se bez meškání vydal do města k panu prokurátorovi, který měl oba bratry rozsoudit. Pan prokurátor si zavolal každého zvlášť a oběma dal stejnou hádanku: „Co je nejbystřejšího, co je nejsladšího a co nejbohatšího?“ Kdo hádanku uhodne, tomu připadne jalovice. Bratři odešli a cestou domů si lámali hlavu, co by to mohlo být, ani jeden však na nic nepřišel.

„Tak jak? Prohrál jsi?“ ptala se žena bohatého sedláka, když spatřila jeho pobledlou tvář. Sedlák své ženě prozradil, jakou hádanku mu pan prokurátor dal. „To je toho s hádankou, sama ji uhodnu,“ chvástala se žena. „Co by mohlo být bystřejšího než náš černý špic,

co sladšího než náš sud medu, co bohatšího než naše truhla tolarů?“ „Dobře, ženo má, ty jsi to uhodla, jalovice je naše,“ radoval se sedlák.

Chalupník přišel domů celý smutný, pověsil klobouk na hřebík a usedl ke stolu. „Jak jste pořídil, táto,“ vyzvíдалa Manka. Otec dceři pověděl, co mu pan prokurátor uložil. „Nebudte smutný, ráno vám povím, co panu prokurátorovi máte odpovědět. Brzy ráno vešla Manka do světnice a povídá: „Až se vás pan prokurátor zeptá, řekněte, že nejsladší je spaní, nejbystřejší že je oko a nejbohatší že je zem, z níž všechno pochází. Ale to vám pravím, neříkejte, od koho jste se to dozvěděl.“

Chalupník odešel k panu prokurátorovi, netrpělivý, zdali odpověď bude správná. Nejdříve si prokurátor zavolal sedláka a ptal se ho na rozluštění hádanky. „Inu, já myslím,“ odpověděl sedlák, „že nemůže být nic bystřejšího než můj špic, který všechno vyčmuhá a vyslídí, nic sladšího než můj sud medu, který již čtyři léta leží, nic bohatšího než moje truhla tolarů.“ Prokurátor pokrčil rameny: „Nyní vyslechnu, s jakou přišel tvůj bratr.“ „Milostivý pane, já myslím, že nejbystřejší je oko, které mžikem všechno prohlédne, nejsladší že je spaní, neboť ať je člověk jak chce utrmácený, když spí, neví o ničem, a nejbohatší že je zem, z níž všechno naše bohatství pochází. „Ty jsi uhodl, jalovice patří tobě,“ zvolal prokurátor. „Ale pověz mi, kdo ti to prozradil, neboť vím, že z tvé hlavy to není.“ Chalupník se dlouho zdráhal, ale nakonec šel s pravdou ven. „Dobře tedy, když je tvá dcera tak chytrá, ať přijde zítra ke mně, ale ať to není ani ve dne ani v noci, ani ustrojená ani nahá, ani pěšky ani na voze,“ pravil prokurátor.

„Milá Manko, ty jsi to pěkně spravila,“ povzdechl si chalupník, když přišel domů, a vyjevil děvčeti prokurátorovo přání. „Nic se nebojte, však já to nějak vyvedu,“ odvětila ve se Manka. O druhé hodině po půlnoci Manka vstala, vzala pytel, oblékla si jej, na jednu nohu si dala punčochu, na druhou nazula naboso střevíc, a když se blížila třetí hodina, mezi dnem a nocí, sedla na kozu a napůl pěšky

Ukradená kachna

V jedné malebné čínské vesnici žil starý čestný farmář jménem Chang, který měl na svém statku hejno velkých krásných kachen. Chang se o své kachny náležitě staral, každý den je krmil a čistil jejich výběh. Jednoho dne se však Changovi stalo něco velmi nepříjemného. Jedna z jeho kachen se ztratila. Chang byl smutný a začal kachnu hledat. Ptal se všech lidí z vesnice, ale kachnu nenašel.

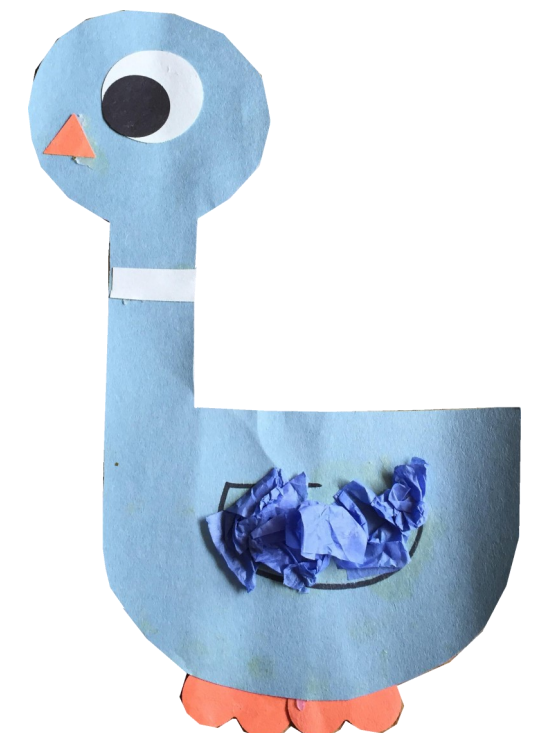
Ve vedlejší vesnici žil dareba Lin, který po Changově dobře živěné kachně zatoužil, a tak ji ukradl. Odnal ji do svého domu a snědl ji k večeři. Uprostřed noci ho však začalo svědit celé tělo. Když se brzy ráno probudil, zděšený zjistil, že jeho tělo je pokryto kachním peřím. Sotva následující noc znovu usnul, zdál se mu sen, ve kterém se mu zjevil moudrý muž a řekl: „To je tvůj trest za to, co jsi udělal. Tvé tělo nebude jako dřív, dokud za panem Changem nepůjdeš a nepřiměješ ho, aby ti řekl, že jsi mizerný zloděj.“

Lin velmi přemýšlel o tom, co mu mudrc ve snu řekl. Rozhodl se jít za panem Changem a pravil: „Pane, musím vám něco důležitého říct. Ví, kdo ukradl vaši kachnu. Byl to starý Wang, který žije u silnice vedoucí k jezeru. Pokud za ním půjdete a řeknete mu, že je mizerný

zloděj, jistě vám za kachnu zaplatí a slíbí, že už nic podobného neudělá.“

Pan Chang se hlasitě zasmál a odpověděl: „Nemám čas na to, abych chodil za lidmi a nadával jim do zodějů jen za to, že někdo ukradl moji kachnu. Nic takového neudělám.“

V tu chvíli zase Lina začala silně svrbět jeho kůže. Bylo to tak silné, že mu nezbylo nic jiného než padnout na kolena a říct Changovi, že on sám kachnu ukradl. Prosil Chang, aby ho nazval mizerným zlodějem. Na to Chang odpověděl, že nikdy neměl ve zvyku používat nadávky a že s tím rozhodně nebude začínat. Když si však Lin rozepnul košili a ukázal mu peří, které mu rostlo po celém těle, a když mu se slzami v očích popsal, jakou bolestí trpí, pan Chang souhlasil a řekl: „Ty jsi mizerný zloděj.“ V té chvíli peří zmizelo a Lin se zapřísahal, že už nikdy nikomu nic neukradne.

Anička, Washington, D. C.

Chlupáč Mclary z Donaldovic mlékárny

*První ze série veršovaných pohádek
o ratlíkovi Chlupáčovi Mclarym
a o dobrodružství, které zažívá se svými
psími kamarády: jezevčíkem, dalmatinem,
mastifem, chrtem a bobtailem. Pejskové se
bezstarostně venčí po městě, ale jen do té do-
by, než potkají obávaného divokého kocoura!
Ilustrace a text: Lynley Dodd*

Na procházku za vrátka
cupká chlupů hromádka,
Chlupáč Mclary vydá se za brány
Donaldovic krámku, malinké mlékárny.
Chlupáč Mclary zastaví u brány,
co stojí hned vedle malinké mlékárny,
kde anglický mastif velký jak kůň
Herkules Morse přeskochí tůň.
Přidá se po cestě Prdelka Potts,
huběňour dalmatin, co fleků má moc,
bílý jak den, černý jak noc.
Anglický ovčák zvaný bobtail,
jméno má Koblížek McLay,
zaštěká, zavrčí, se mnou si hrej!

Už i chrtík Blesk Maloney
s nimi běhá mezi domy,
letí rychleji nežli pony.
A nakonec jezevčík Řízek von Krumm
s bříškem jak váleček, uherský salám,
přidá se na výlet, přidá se k nám.
S ocásky nahoru cupkají ulicí,
čuchají všude čeníšci šmejdící.
A tu, z křoví stín pad,
vykoukl z něho
ZJIZVENÝ DRÁP!
Aúúúúúúúúúúúúúúúú!
Divoký kocour, strašlivý zjev,
chlup krach plech pech!
Dají se přátelé na ukrutný běh:
Hercules Morse,
Prdelka Potts,
Koblížek McLay,
Blesk Maloney,
Řízek von Krumm
a Chlupáč Mclary
z Donaldovic mlékárny!

a napůl po jezdecku vyrazila do města. Pan prokurátor chytrou horákyni již očekával. Vyšel jí naproti a pravil: „Nyní vidím, že jsi důvtipné děvče, chceš-li, vezmu si tě za ženu.“ „Proč ne,“ odpověděla Manka. Druhý den byla svatba a Manka se stala velkou paní. Před svatbou však ženich nevěstě přikázal, aby se nikdy do jeho věci nepletla, jinak že se bude muset k otci navrátit.

Jednou přišli k panu prokurátorovi dva sedláci, jeden měl hřebce a druhý kobylu. Když se kobyle narodilo hříbě, nastala otázka, komu náleží. Sedlák, který měl hřebce, byl velmi bohatý, i dohodl se s panem prokurátorem, a hříbě dostal on. Mezitím ale paní prokurátorová všechno tajně vyslechla. Když vyšel chudý sedlák ven, vzala si jej stranou a pravila: „Vy hloupý, pročpak jste se nechal tak napálit? Kdo to jakživ slyšel, aby měl hřebec hříbě? Poslechněte, co vám poradím. Zítra okolo poledního vezměte sítě, vystoupejte na vrch a dělejte, jako byste chytal ryby. Můj muž půjde v tu dobu okolo. Až vás uvidí, bude se vás ptát, co tam děláte, vy mu odpovězte, když mohou mít hřebci hříbata, že mohou také na vrchu ryby růst.“ Sedlák Mance poděkoval a slíbil, že se zachová podle její rady. Druhý den si vyšel pan prokurátor s několika pány na lov. Když zahlédli sedláka, kterak na vrchu roztahuje sítě, dali se do smíchu, a když došli až k samému vrchu, ptali se sedláka, co dělá. „Chytám ryby,“ odpověděl sedlák. „Blázne!“ křičel prokurátor, „kdo to jakživ slyšel, aby na vrchu ryby rostly?“ „Když mohou mít hřebci hříbata, mohou také na vrchu ryby růst,“ odpověděl sedlák. Pan prokurátor samým studem zčervenal a sedlákovi slíbil, že hříbě bude jeho, jestliže mu prozradí, kdo mu to poradil. Sedlák se snažil zapírat, jak mohl, ale nakonec přeci jen paní prokurátorovou prozradil.

Navečer se prokurátor vrátil domů, chodil po světnici celý zamračený a své ženy si ani nevšiml. Po chvíli pravil: „Víš-li pak, co jsem ti před svatbou přikazoval? Pročpak jsi sedlákovi radila?“ „Protože nemohu snést nespravedlnost,“ řekla rázně Manka, „ubohý sedlák byl ošizen.“ Prokurátor na ni pohlédl a přikázal jí,

aby se vrátila, odkud přišla, jak zněla jejich dohoda, pokud se bude plést do jeho soudních sporů. Aby však neřekla, že k ní byl nespravedlivý, dovolil jí vzít si z domu, co je jí nejmilejšího.

Manka přikývla a požádala svého muže, aby spolu naposledy povečeřeli. Běžela do kuchyně a dala přichystat dobrou večeři a to nejlepší víno. Když bylo jídlo na stole, usedli oba ke stolu, jedli, pili, hodovali, jako by se mezi nimi pranic neudálo. Paní dolévala svému muži vína, až nakonec zvolala: „Tuhle sklenici vína vypij na mé zdraví a na rozloučenou, až tak učiníš, vrátím se domů.“ Manžel vzal víno a jedním lokem je vypil, hlava mu klesla a tvrdě usnul. Paní všechno zamkla a poručila služebníkům, aby vzali pána i s postelí na ramena a šli za ní. Podivný průvod se zastavil před chalupou pana otce, ten nakonec svolil a pustil všechny dovnitř.

Bylo už skoro poledne, když se pan prokurátor probudil, promnul si oči a snažil se vzpomenout si, co se to s ním stalo. V tu chvíli vešla do světnice jeho paní. „Ty jsi ještě tu?“ ptá se jí. „Proč bych nebyla. Vždyť jsem doma,“ odpoví Manka. „A co já tu dělám?“ „Dovolil jsi mi, abych si vzala, co je mi nejmilejšího. Ty jsi mi nejmilejší, proto jsem si vzala tebe.“ Pan prokurátor se dal do smíchu a své ženě odpustil. A protože usoudil, že je chytřejší než on, požádal ji, aby od toho dne soudila ona místo něho. Paní prokurátorová souhlasila, od toho dne soudila ona, a tak všude bylo dobře.

Keloğlan a Čingischánův poklad

Bylo nebylo, žil byl jeden muž, zvaný Keloğlan. Hledal si práci, kde jen mohl, ale nedařilo se mu, a tak se jen tak potloukal kolem. Proháněl divoké kočky a psy po ulicích. Po veverkách házel kameny, strašil divoké husy a bavil se tím, když leknutím uletěly.

Jednoho dne se Keloğlan rozhodl, že se vypraví hledat známý poklad Čingischána. Na zádech osla docestoval do města Konya a tam se přidal ke karavaně, která směřovala do Íránu, a nakonec dorazil až do Čingischánova rodiště – Mongolska. Čingischán prý ukryl poklad na dně koryta řeky. Tok řeky odklonil a poté, co poklad zakopal na dno, řeku vrátil do původního koryta.

Keloğlan se ptal každého, koho potkal, vyptával se a zjišťoval, ale marně. Jediné, co o pokladu věděl, bylo to, že má být zakopán na dně řeky. Řeka byla ale široká, přeširoká a táhla se donekonečna. A místní jen krčili rameny:

„Kdybychom věděli, kde poklad je, stejně bychom ti to neřekli, sami bychom si ho vykopali a tobě nic nedali,“ říkali.

Toho léta se ale událo něco nevídaného. Počasí bylo nezvykle teplé a nastalo takové sucho, že i široká řeka vyschla. Vypadalo to, že je Keloğlanovi štěstěna nakloněna, ale i přesto se zdálo jako nemožné najít místo, kde byl poklad ukryt. Keloğlan však věřil ve své štěstí. Vypravil se na vrchol blízkých hor, odtamtud pozoroval koryto řeky a pak se po celé dny procházel po jejím vyschlém dně. V duchu se sám sebe ptal: „Kdybych byl na místě Čingischána a měl jeho poklad, kde bych jej schoval?“

A tu konečně jednoho dne z pahorku ve vyschlém korytu řeky spatřil opici, která vylézá z díry vymleté vodou a v rukou nese kus zlata. Hned otvor, ze kterého opice vylezla, rozšířil a našel schodiště. Když po něm sestoupil a otevřel železné dveře, vstoupil do komnaty, ve které byl poklad ukryt. Tak tohle byl Čingischánův poklad! Nepřeberné kopy zlata, diamantů, smaragdů a rubínů. A pod tím vším spousta královských korun.

Z toho všeho si nabral tolik, že naplnil několik pytlů, které si vzal s sebou. To, co pobral, hned prodal v blízkém městě a nakoupil jídlo i pití, koně a brašny na převoz pokladu. O několik dnů později Keloğlan uzavřel vchod k pokladu balvany a vyrazil na cestu s 54 koňmi naloženými zlatem a drahými kameny.

Keloğlan ale ani tak nemohl pobrat vše, proto musel nechat zbytek na místě. Vzal by poklad s sebou celý, ale ve městě už více koní nesehnal.

Po měsících dorazil Keloğlan do své vesnice. Jeho matka se z návratu syna s tolika koňmi plně naloženými pokladem velmi radovala. Keloğlan jí proto věnoval dva z koní i s pytli zlata.

Další den Keloğlan skoupil v okolí všechna pole, sady a zahrady, co byly na prodej. Jejich původním majitelům ale dovolil pole i nadále obdělávat, na zahradách hospodařit a ze sadů sklízet úrodu. Po několika týdnech už Keloğlan vlastnil celou Anatolii, pak celou zemi, říši a nakonec všechna království, císařství a země, co jich na světě bylo.

Od samého počátku světa se konečně podařilo to, co se žádnému z vládců dosud nepovedlo. Keloğlan úspěšně ukončil války a zastavil všechno krveprolití. Čingischán, který zasvětil svůj život budování světové říše, nenechal kámen na kameni a stínal při tom všechny hlavy, které mu přišly do cesty, nikdy neuspěl. Až jeho poklad nakonec dokázal to, co se jemu samotnému nikdy nepovedlo.

Proti proudu

Originální název Käringen mot strömmen, volně přeloženo z knihy Svenska folksagor autorů Jana-Övinda Swahna a Birgitty Hellsing, vydalo nakladatelství Bonnier Fakta, 2014.

Kdysi dávno žili muž a žena, kteří se nikdy nemohli na ničem dohodnout. Když chtěl muž něco udělat, chtěla žena vždy pravý opak. Jednoho dne chtěl muž jet na trh a dlouho přemýšlel, jak to udělat, aby žena souhlasila.

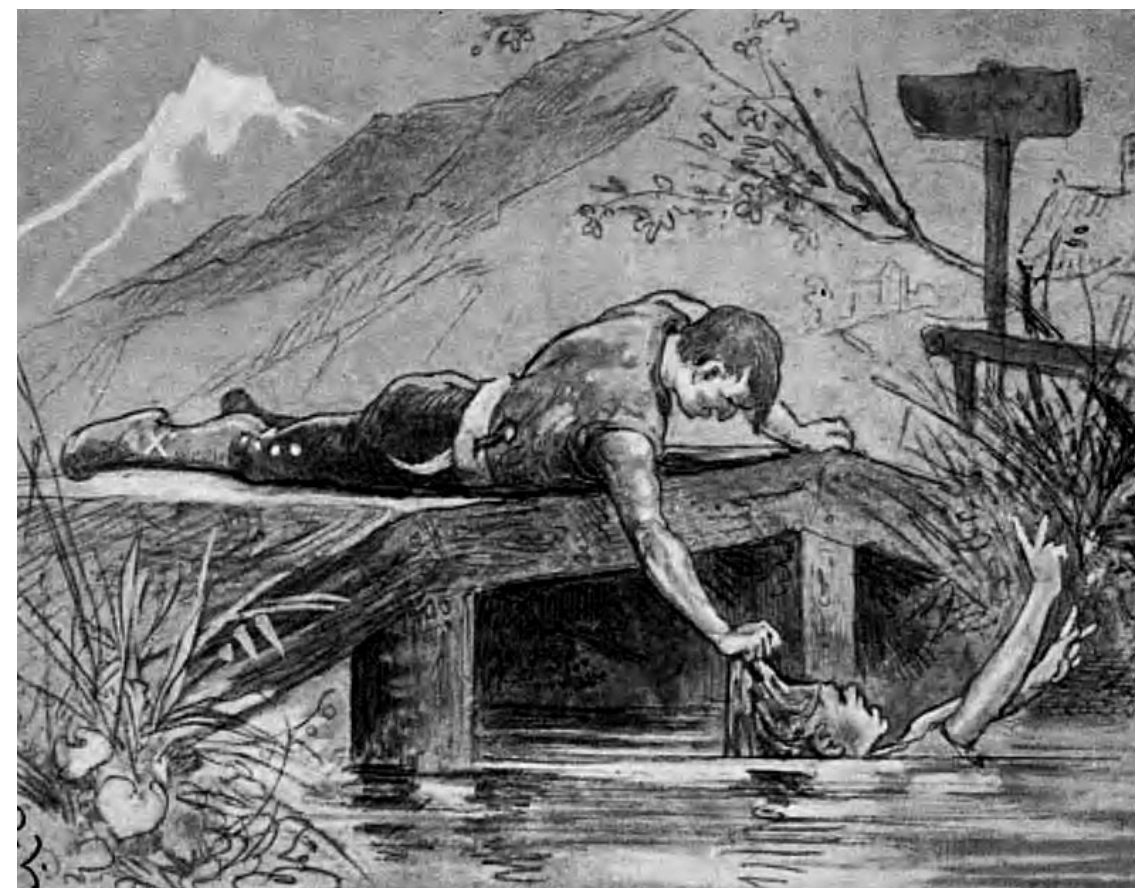
Nakonec řekl: „Rozhodně nechci na trh do města.“ Žena okamžitě odpověděla: „Ale já na něj chci a hned zítra ráno!“

„Dobře, ale nepojedeme na vozu taženém koňmi, půjdeme pěšky,“ přidal muž. „Pěšky určitě nepůjdu, vezmeme koně a náš nejkrásnější kočár,“ křičela žena.

„Ano tedy, podle mě ale nepotřebujeme nic k jídlu a pití,“ usmíval se muž pod vousy. Teď se žena už opravdu rozzlobila: „Co to povídáš? Vezmeme s sebou oves pro koně a spoustu lahůdek a pití pro nás!“

Druhý den ráno se pár vydal na cestu, po několika hodinách došli k mostu, kde bylo zvykem nechat koně odpočinout. Podle svého plánu muž řekl: „Tady nebudeme zastavovat!“ Žena samozřejmě chtěla okamžitě zastavit, nechat koně odpočinout, dát jim oves a sama se najíst i napít. Koně se poklidně pásli, muž a žena se dívali na plynoucí vodu a muž ženě zakázal, aby seděla na zábradlí mostu nad silným proudem říčky, ale tak jako celý svůj život i tentokrát udělala žena pravý opak. Houkala se a balancovala nad proudící vodou, až do ní spadla. Muž na ni křičel: „Celý život jsi byla proti, ale teď se musíš nechat unášet proudem, jinak to nejde!“ I teď se žena ve vodě na svého muže rozzlobila: „Že musím? Nic nemusím! Budu plavat proti proudu, jak jen budu chtít!“

A žena plavala a plavala a je možné, že v té říčce plave dodnes, jen aby nemusela souhlasit se svým mužem.

Saciho d'ábelské kousky

Lidé z brazilského venkova věří na darebnou bytost, které říkají Saci-pereré (čti: sasi).

Je to jednonohý černoušek, lesklý jako pryskyřice, s živými očima, vystouplým břichem a rozplácnutým nosem. Kouří dýmku, má jednu ruku děravou, netopýří uši a na hlavě nosí červenou čepičku. Běhá jako blesk, zčistajasna se objeví a stejně tak i nečekaně zmizí. Umí se rychle zvětšit, ale taky zmenšit.

Když šplhá v roklích, zůstávají po něm tři čáry, protože má na ruku jen tři prsty. Jakmile někoho zahlédne, pronikavě zapíská, vyplázne svůj dlouhý jazyk a zakouří se mu z očí.

Slunce se ztrácí nad obzorem, žáby vyskakují ze svých úkrytů a odevšad přilétají bělokřídlí lelci. Jakmile zazní pronikavé zapískání, začínají Saciho čertoviny.

Je-li nablízku nějaký kůň, zachraň se, kdo můžeš! Saci chytí ubohého koníka do lasa, vyskočí na něj a dostane se mu na krk. Splašený kůň skáče a kope kolem sebe, ale marně. Černý rarach mu zatne zuby do krku a saje krev, až je mu z ní špatně.

Další den je z toho zvíře vyčerpané, vyžáblé a ochablé, se svěšenou hlavou, jako by běželo bez přestání deset mil. Místní ochraňují své koně před tímto řáděním tak, že koníkovi na krk zavěsí škapulír nebo ohlávku z trávy.

Když Saci nemůže týrat koně, počká si na jezdce. Potká-li na cestě pozdě večer jezdce na koni, to je něco pro Saciho! Pronikavě zapíská, až z toho zalehnou uši, vyskočí na koně a vyvádí tak, že člověk raději vezme nohy na ramena. Horší je, když se chce jezdec bránit. Saci se tak rozzuří, že může nebožáka utlouct a ulechat k smrti. Někdy je však mírnější. Strhne klobouk z hlavy pocestného, čímž ho dostatečně překvapí a vyděsí. Roztrhne mu uzdu, praskne popruhy, sesmekne sedlo.

Saci chodí také do venkovských stavení. V nejhlubším spánku strhne z člověka peřinu a začne ho lechtat. Tahá lidi za vlasy a občas nějaký vlas vytrhne. Nebo jim nasype popel do

očí. Schovává věci, nechá zkazit těsto na chleba, připálí jídlo v hrncích, rozhází žhavé uhlíky kolem ohniště.

Pak jde na dvorek, kde jeho spoušť pokračuje: vytrhá ze záhonku zeleninu, rozsype tam mouku, vyplaší slepice, které leknutím přestanou snášet vejce.

Není však těžké se Saciho zbavit. Platí na něj růženec z trávy, škapulír nebo převrácené řešeto. Nejlépe a nejrychleji však pomáhá modlitba. To Saci pronikavě pískne, vypustí červený kouř a zmizí.

Je to zpropadený dareba, ale naštěstí žije jen ve fantazii a v pohádkách.

Miguel de Cervantes y Saavedra: Důmyslný rytíř Don Quijote de la Mancha

Kdysi dávno žil ve španělském kraji La Mancha chudý šlechtic jménem Alonso Quijano. Tento šlechtic trávil celé dny čtením starých románů o udatných rytířích, často dokonce zapomínal i jíst a spát, jak byl do knihy začtený. Z tolika času stráveného čtením se mu to v hlavě trochu pomotalo a usmyslel si, že se sám stane statečným rytířem, který bude napravovat křivdy a pomáhat slabším...

Jednoho časného rána – byl zrovna červenec a vedro jako v peci – vyjel don Quijote postranními vrátky ze dvora a nikomu doma neřekl ani popel. Byl celý natěšený a měl báječnou náladu. Ale sotva vyjel za humna, napadlo ho, že přece jen na něco moc a moc důležitého zapomněl. Aby se směl pustit do boje s nějakým udatným rytířem, musí být sám na rytíře pasován. Tak to tenkrát chodilo. Jenže don Quijote žádným rytířem nebyl! Co teď? Vyřeším to jednoduše, pomyslel si, nechám se pasovat prvním rytířem, kterého potkám. Že se to dělá právě takto, o tom četl v knihách mnohokrát.

Jel a jel, kam Rosinanta jeho hubené nožky vedly, a přitom spřádal plány na úžasná dobrodružství, která má před sebou a která ho proslaví po celém kraji. A to se mu popravdě

řečeno podařilo – i když trochu jinak, než si původně přál, jak se brzy dozvíme.

Cesta ubíhala pomalu, slunce pražilo čím dál víc. Don Quijote ne a ne narazit na někoho, s kým by mohl změřit odvahu a sílu svých paží. K večeru už byl z toho vandrování celý umořený a pořádně mu vyhládlo. Ostatně Rosinantovi taky. Proto se budoucí rytíř rozhodl, že se poohlédne po nějakém zámku nebo salaši, kde by se ubytoval. K večeru konečně dorazil do hostince. Byl docela obyčejný a taky trochu odrbaný, ale donu Quijotovi připadal jako pohádkový hradní palác se spoustou věží a věžiček, střechou pobitou pravým stříbrem, s hlubokým příkopem a padacím mostem.

„Pr, Rosinante!“ pravil a čekal, že se na hradbách objeví trpaslík a zatroubí mu na uvítanou fanfáru. Ale trpaslík nikde! Vtom jako z udělání hnál kolem jakýsi pasák stádo prasat a troubil na roh, aby se mu čuníci nerozutekli. Vida, řekl si don Quijote, už je to tady. Slavnostní fanfára na mou počest! Nadmíru spokojený vešel do hostince.

Carlo Collodi: Pinocchiova dobrodružství

Řezbářskému mistru Ciliegiovi se dostane do rukou zvláštní kus dřeva, jakoby živý! Raději se ho zbaví – daruje ho jinému řezbáři, chudému samotáři Geppettovi. A opravdu, když Geppetto z toho kusu dřeva vyřeže doma loutku, stane se nečekaná věc: loutka obživne. Geppetto, který žije sám, nemá ženu ani děti, se nejprve zalekne, ale hned na to se zaraduje a řekne si: „Bude to můj syn.“ A pojmenuje ho Pinocchio.

Jako každé dítě má chodit Pinocchio do školy. Geppetto ale nemá peníze ani na slabikář. Nezbyde mu než prodat kabát a za získané peníze učebnici koupit. Pinocchio se sice do školy vydá, ale ani tam nedojde. Cestou totiž uvidí loutkové divadlo. A tak se u něj slabikář dlouho neohřeje: prodá ho a utržené peníze použije na vstupné.

Na jevišti uvidí Pinocchio spoustu svých kolegů – loutek. Jde za nimi, ale tím naruší představení. Principál Mangiafuoco se na něj rozzlobí. Když ale vyslechne Pinocchiův příběh, nejenže se už nezlobí, ale dokonce pošle chlapce domů a na cestu za tatínkem mu dá pět peněz.

Jenže cestou Pinocchio potká lstivé zlodějčky Lišku a Kočku. Ti Pinocchiovi nakukají, že když peníze zasadí do země, vyrostе mu pak strom plný peněz. Když ale Pinocchio usne, Kočka s Liškou peníze z díry seberou a Pinocchia dokonce pověsí na opodál rostoucí strom.

Pinocchia ze stromu zachrání dívka jménem Turchina. Pinocchio jí vypráví, co se mu stalo. Ale aby zamaskoval, co všechno nesprávného provedl, lže, jako když tiskne. Ale při každé lži se mu díky kouzlu Turchiny, která je ve skutečnosti víla, prodlouží nos. A tak je hned vidět, kdy lže a kdy říká pravdu! Pinocchio jí slíbí, že se polepší a že půjde znovu do školy.

Zatímco Pinocchio nebyl doma, Geppetto se o něj začal strachovat. I vydal se ho hledat,

nejprve na zemi, a když ho tam nikde nenašel, vydal se na moře.

Jenže Pinocchiovi se polepšit nedaří. Ve škole totiž potká kluka Lucignola, což je pěkné kvítko. Spolu s ostatními dětmi na radu Lucignola nastoupí Pinocchio do kouzelného kočáru, který děti odváží do vysněné země hraček. Všechny děti si to tam náramně užívají. Jenže ne dlouho, všechny jsou proměněny v osly a musí tvrdě pracovat.

Osel Pinocchio se ale zraní. A jako zraněný osel není na práci dobrý, tak z něho chtějí udělat alespoň kůži na buben. Rozhodnou se ho utopit. Přivážou mu na nohu kámen a hodí do vody. Jenže, jak známo, dřevo ve vodě plave. A tak se Pinocchio ve vodě z osla mění v loutku a neutopí se.

Jak tak pluje po té vodě, dostane se do břicha obrovského žraloka. Tam se, světe div se, setká se svým tatínkem Geppettem, který se tam dostal, když na moři hledal svého ztraceného synka. Kromě nich je tam i velký tuňák. Společnými silami se všem třem podaří utéci. Pinocchio se ze svých nezbedností poučil a polepšil se. Stane se napořád opravdickým dítětem a pomáhá svému tatínkovi.

Johanna Spyriová: Heidi, děvčátko z hor

Nestárnoucí švýcarský příběh děvčátka jménem Heidi vypráví o vítězství nad strachem, o splnutí s přírodou, kráse hor a objevení rodinných kořenů, ale také o pomoci, přátelství a o tom, jak důležité je mít domov. Autorka Johanna Spyriová jej napsala již před 140 lety a okamžitě si podmanil srdce dětí i dospělých. Později se stal světovým bestsellerem a jednou z nejpopulárnějších a nejčtenějších knih na světě. Příběh dobrosrdečné Heidi byl přeložen do více než 55 jazyků a vydán ve více než 60 milionech kopií – téměř všechny děti na světě si jej tak mohou přečíst. Kniha je také bohatým zdrojem inspirace pro mnoho filmů, animovaných seriálů, divadelních her, muzikálů i počítačových her.

A víte, že dodnes můžete navštívit chaloupku, kde Heidi prožívala své dětství? Malebná oblast ve švýcarském kantonu Graubünden, která autorku inspirovala k napsání dojemného příběhu, je dodnes velmi populárním a navštěvovaným místem.

Jakmile Detie zmizela, stařec opět usedl na lavičku. Tiše hleděl do země a vyfukoval z dýmky velké obláčky kouře, zatímco Heidi zálibně prozkoumávala okolí svého nového domova. Došla ke kozímu chlívku přistavěnému k boční straně chalupy, ale zjistila, že je prázdný. Pak zašla za dům a na chvilku se zastavila a naslouchala šumění větru hvízdajícího ve větvích starých jedlí. Za okamžik se utišil a ona se vrátila před chalupu, kde našla dědečka sedět stále tak, jako by se celou tu dobu ani nepohnul.

Jak tam tak stála s rukama za zády a pozorovala ho, promluvil k ní: „Co chceš teď dělat?“

„Chci se podívat do chalupy.“

„No tak pojď,“ řekl, zvedl se a vykročil dovnitř jako první. „Vezmi s sebou ten balíček šatů,“ vybídl ji.

„Já už je nechci,“ prohlásila Heidi.

Stařík se otočil, přísně na ni pohlédl a spatřil její černé oči planoucí očekáváním, co bude dál. „Není hloupá,“ zamumlal si pod vousy a nahlas dodal: „A pročpak?“

„Abych se mohla prohánět tak volně jako ty kozy.“

„No dobře, prosím, ale stejně si ty věci odnes dovnitř. Můžeme je dát do skříně.“

Heidi popadla balík a následovala staříka do poměrně velké světnice, jež představovala celý jeho příbytek. Všimla si stolu, židle a jeho postele stojící v jednom z rohů. Naproti stál sporák a nad ním visel veliký hrnec. V jedné stěně byly dveře, starý muž je otevřel a ona uviděla, že je to rozměrná skříň, v níž visí jeho šaty. Měla i přihrádky. Na jedné ležely jeho košile, ponožky a kapesníky, na jiné talíře, hrnky a sklenice, a úplně nahoře kulatý bochník, něco uzeného masa a kus sýra. Heidi se tak naskytl pohled na doslova veškerý jeho majetek. Vešla do otevřené skříně a honem svůj balíček zastrčila dozadu, aby ho pokud možno hned tak neviděla.

Potom se zeptala: „Kde budu spát, dědečku?“

„Kde chceš.“

Bratři Grimmové: Stolečku, prostři se!

Bylo nebylo zakleté království, které spalo stoletým spánkem... Byli nebyli bratr a sestra, kteří našli v lese chaloupku z perníku... Byli nebyli osel, pes, kočka a kohout, kteří se vydali do Brém hledat své štěstí... Věřím, že tyto pohádky znáte. Bratři Grimmové jich napsali přes dvě stě. K nejznámějším patří Šípková Růženka, Jeníček a Mařenka, Brémští muzikanti, Červená Karkulka nebo také Stolečku, prostři se!

Francesca, Frankfurt nad Mohanem

Před dávnými časy žil jeden krejčí, který měl tři syny a jednu kozu. Koza byla to jediné, co měli, a tak o ni pečovali jako o oko v hlavě a vodili ji na pastvu. V pasení se střídali. Jednoho rána přišla řada na nejstaršího ze synů. Našel louku se šťavnatým lupením. V podvečer, když byl čas jít domů, zeptal se jí, zdali má břicho plné. Ona odpověděla, že má, že už ani lísteček nesežvýká. A tak se vrátil s kozou domů. Když se však otec kozy zeptal, zalhala a řekla, že ani snítku trávy nenašla. Otec se na syna rozzlobil, popadl hůl a vyhnal ho. To samé se opakovalo další dva dny. Krejčí lež neprokoukl a vyhnal z domova i prostředního a nejmladšího syna.

Až další den, když vedl kozu na pastvu sám, poznal, že koza lže a on vyhnal své tři syny bezdůvodně. Na kozu vzal sukovici a vyplácel ji tak dlouho, dokud mu neutekla. V chalupě však zůstal úplně sám. Rád by měl u sebe své syny, ale nikdo nevěděl, kam se poděli.

Synové se ale ve světě neztratili a vstoupili do učení. Nejstarší syn se vyučil truhlářem. Protože byl pilný a snaživý, dostal od mistra na cestu stoleček, který nebyl obyčejný. Když ten, kdo ho vlastnil, řekl: „Stolečku, prostři se!“, tak se na stolečku objevil ubrus, talíř, nůž a vidlička a mísy plné jídla. Prostřední ze synů se vyučil mlynářem. Na cestu domů dostal od mistra oslíka, kterému, když řekl: „Brikle brukle brik“, tak z něj padaly zlaťáky. Hoši se vydali na cestu domů. Stýskalo se jim po otci. Cestou zavítali

do hostince. Hostinský byl lakomý a lstivý člověk, a když viděl, jaké kouzelné věci mají, tak ho napadlo, že jim je v noci vymění za obyčejné. I tak se stalo. Ráno, když se vydali na cestu, tak nepoznali, že nemají své kouzelné věci, ale naprosto obyčejný stoleček a obyčejného oslíka. Když doma chtěli otci ukázat, co si vysloužili, poznali, že je hostinský okradl. Hostinskému to však dokázat nemohli. Nezbývalo jim než se vrátit k řemeslu, které se naučili.

Jednoho dne poslali dopis nejmladšímu z bratrů, který se učil řezbářem. V dopise ho prosili, aby se i on vrátil, a nezapomněli se mu zmínit, co se jim na cestě domů přihodilo. Uběhlo ještě pár dní a i nejmladšímu z bratrů končilo učení. Od mistra dostal na cestu kožený pytel s obuškem. Ani ten nebyl obyčejný. Cesta domů vedla okolo toho hostince, o kterém mu bratři psali. Hostinský si mladého hochu prohlížel a lámal si hlavu nad tím, co může mít v tom koženém pytli. Když se mu v noci snažil pytel vyměnit, tak velmi rychle poznal, co v něm bylo. Mladý hoch při výměně zavolal: „Obušku, z pytle ven!“ a obušek byl v mžiku venku a tančil hostinskému na zádech tak dlouho, než ten slíbil, že vše vrátí. A tak se taky stalo. Hostinský vrátil kouzelný stoleček i oslíka a bratři mohli konečně otci ukázat, co si v učení vysloužili. Krejčí pozval všechny příbuzné a uspořádali takovou hostinu, jakou ještě nikdo nikdy nezažil.

Ezopovy bajky: Vrána a džbán

Bylo léto. V přírodě panovalo horko a sucho. Už několik týdnů nepršelo. Všechna zvířata i ptáci trpěli žízní.

Vrána se rozhodla letět blíž k lidem. Tam bude mít větší šanci najít trochu vody, myslela si. A opravdu. Před jedním domem stál opuštěný džbán. Vrána se k němu snesla. Na dně džbánu se leskla voda. Vrána se zkusila napít, ale džbán byl moc vysoký a její zobák na dno nedosáhl. Vrána to zkoušela znovu a znovu, ale bez výsledku. Pak se postavila vedle džbánu a přemýšlela, co udělat, aby se dostala k vodě. Najednou kolem sebe uviděla spoustu malých kamínků a dostala nápad! Začala kamínky sbírat a házet je do džbánu. S každým kamínkem

vystoupila voda ve džbánu trošku výš. Když byl džbán téměř plný, mohla se vrána konečně pohodlně napít.

„Jsem to ale chytrý pták!“ radovala se vrána, když uhasila žízeň.

Poučení: Všechno jde, když se chce. Stačí použít mozek!

Filip, Athény

Jean de La Fontaine: Cvrček a mravenec

Cvrček sobě prozpěvoval
celý letní čas;
a když přišel sníh a mráz,
teprv chuďas zpozoroval,
že má prázdnou stodoličku,
že je bez vší zásoby
chutných mušek a červíčku:
hlady padal do mdloby.
I šel k sousedovi svému,
mravenci pracovitému,
smutným hlasem jej požádal,
by mu půjčil ze hromádky,
již si v letě byl nastrádal.
„Co mi půjčíš, dám ti zpátky,
až se jaro vrátí k nám;
i úroky tobě dám,
jako že já cvrček jsem.“
Než mravenec chytráček
není půjček přítelem.

Havran a lišák

Pan Havran seděl ve větvích,
v zobáku držel kousek sýra.
Pan lišák, jenž má jemný čich,
se touto řečí k němu vtírá:
„Dobrý den, pane z Krkavců!
Že vám to sluší dnes! Jste z rodu krasavců!
A jestli vaše šveholení
v rozporu s vaším peřím není,
má ve vás fénixe nevděčný zdejší hvozd.“
Tu havran, chválou poblázněný rázem,
chce ukázat svou dovednost:
svůj zobák otevře – a kořist spadne na zem.
Lišák ji uchvátí a dí: „Můj pane, díky!
Vězte, že každý lichotník
se na těch, kdo mu naslouchají, hojí.
Ta lekce zajisté za kousek sýra stojí.“
Zmaten a zahanben po tomto rozhovoru,
havran si přísahal mít se už na pozoru.

le corbeau et le renard

Panička ze Stavorenu *(stará fríská legenda)*

Kdysi dávno žila v krásném fríském městě Stavorenu bohatá a velmi pyšná vdova. Po svém muži kupci zdělila mnoho lodí a brzy se i z ní stala schopná obchodnice. Jednoho dne poslala kapitána, aby jí ze svých cest přivezl to nej-cennější zboží na světě. Kapitán vzal svůj úkol vážně, a tak začala jeho dlouhá pouť. Viděl mnoho přístavů, ale nikde nenašel „to nejvzácnější“. Až jednou doplul do dalekého Gdaňska, kde objevil nejkrásnější, nejzlatější pšeničné zrnno, jaké kdy viděl. „To je ono,“ pomyslí si a hned zrnno koupil.

Po návratu do Fríska své paní hrdě ukázal svůj nákup. Ona se ale strašně rozčílila a přikázala, aby námořníci cenné zrnno hodili do moře. Všichni ji prosili, ať to nedělá, že díky zrnno nebude mít nikdo hlad, ale ona si nedala říct. Jeden stařec, který vše zpozvzdálí pozoroval, se k ní otočil a zvolal: „Za tento čin vás trest nemine a brzy z vás bude žebračka.“

Panička se na starce pohrdavě podívala, sundala si z prstu zlatý prsten a hodila ho do moře. „To, že mi moře prsten vrátí, je velmi nepravděpodobné a stejně tak je nepravděpodobné, že budu žebrat,“ prohlásila pohoršeně.

Krátce nato chystala služka pro svoji paní rybu k obědu. Znenadání v rybě našla zlatý prsten. S hrůzou běžela za svojí paní a prsten jí předala. Za pár dní se kletba starého muže naplnila. Všechny lodě se potopily a panička ze Stavorenu o všechno bohatství přišla. Přístav zpustnul a na opuštěných písčinych březích začalo růst zlaté obilí.

